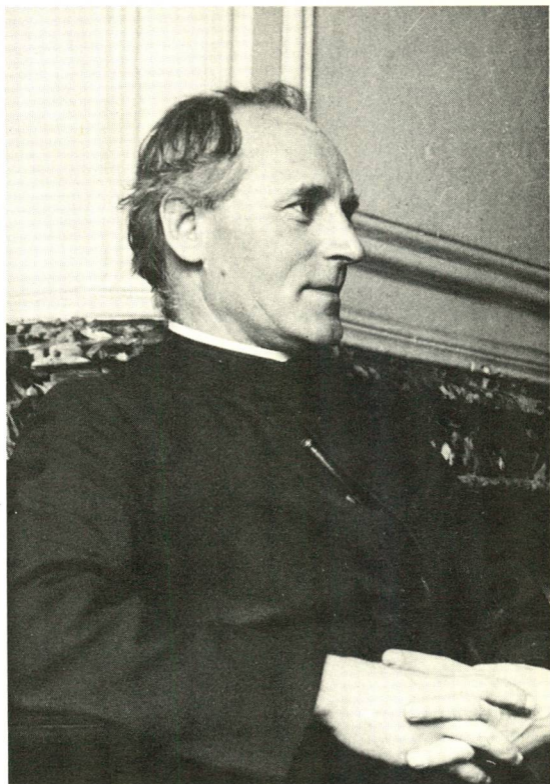

OPDENBOSCH, Jozef van, jezuiet en theologieprofessor (Erembodegem 2 september 1892 - Antwerpen 13 oktober 1944).

Na de dorpsschool in Erembodegem, waar hij een vriendschap voor het leven sloot met A. van Asche, de latere abt van Steenbrugge, volgde Van Opdenbosch de humaniora-lessen aan het Jezuieten-college te Aalst, waar de leraar D.A. Stracke een sterke invloed op hem uitoefende en dat hij als primus verliet. Op 23 september 1911 begon hij zijn noviciaat bij de Jezuieten. Bij het begin van de Eerste Wereldoorlog kweet hij zich van zijn militaire dienst en voltooide zijn klassieke en filosofische studie. Na een paar jaar les gegeven te hebben aan het college te Turnhout voltooide hij zijn theologische studie en werd op 24 augustus 1924 tot priester gewijd. Van september 1925 tot juli '26 deed hij zijn derde jaar te Drongen, en verbleef daarna in de Jezuietenresidentie aan de Posteerne-

straat te Gent als „SCRIPTOR, OPERARIUS” en biechtvader. Ondertussen legde hij op 2 februari 1928 zijn plechtige professie af. In 1929 werd Van Opdenbosch benoemd tot professor in de dogmatiek aan het Collegium Maximum te Maastricht. In 1941 kwam hij terug naar Vlaanderen „propter pacem” en werd er verbonden aan het Ruusbroecgenootschap in Antwerpen. Op 13 oktober 1944, terwijl hij op weg was naar de Antwerpse gevangenis aan de Begijnenstraat om lectuur en steun aan vrienden, o.a. dr. A. van Rompaey, te bezorgen, werd hij gedood door de eerste V2-bom die boven Antwerpen ontplofte. Pater Stracke had hem tot zijn opvolger als praeses van het Ruusbroecgenootschap in 1945 bestemd.

J. van Opdenbosch, verwant met het christendemocratisch parlementslid K. van Opdenbosch, opgevoed in de daensistische en flamingantische strijd van het land van Aalst, begaafd met een schitterende intelligentie en een kritische geest, heeft op vele Vlamingen, zowel intellectuelen als anderen, een sterke geestelijke invloed gehad, zonder veel publiek op te treden. Tijdens zijn verblijf te Gent was hij de raadgever van velen en gaf hun een zeer principiële leiding. Leiding die hij ook gaf in zijn bijna altijd anonieme, soms pseudonieme publikaties, o.a. in *De Blauwvoet*, *Vlaanderen* en vooral in *Jong Dietschland*, waar hij tot de redactieraad behoorde en een onbeperkt gezag bezat. Hij heeft een grote stoot gegeven tot het nemen van de Grootnederlandse richting, zowel bij de intellectuelen als bij de studenten aan de universiteit en in het Algemeen Katholiek Vlaamsch Studentenverbond (AKVS). Dat beleefde toen zijn scherp conflict met de Katholieke Studenten Actie (KSA), waarbij Van Opdenbosch zijn volle gezag verleende aan de stellingen van het AKVS. Bij gelegenheid van een gouddag voor

Oost-Vlaanderen op 7 april 1929 verbood de Gentse bisschop Coppieters de kerkelijke diensten, omdat A. Bockaert, aan de Leuvense universiteit uitgesloten, tot de organisatoren behoorde. Hierbij kwam mgr. Coppieters in botsing met Van Opdenbosch en zijn verzoek aan diens oversten om hem uit Gent te verwijderen verhaastte de benoeming te Maastricht. Toch getuigde mgr. Coppieters de hoogste achting te koesteren voor de eerlijke, overtuigde houding van Van Opdenbosch.

In Maastricht had Van Opdenbosch eerst als leerling, later als collega en opvolger de Vlaming Notebaert, neef van L. Vindevogel. Hij kwam er in contact met de uitgeweken R. De Smet en zijn beweging, werkte mee aan het weekblad Vlaanderen en zorgde na De Smets dood voor de uitgave van de psalmenvertaling. Ieder jaar kwam hij naar Vlaanderen, naar de IJzerbedevaart en verbleef dan met rector Bernaerts enkele dagen in de abdij van Steenbrugge bij zijn jeugdvriend dom M. van Assche. Het AKVS, dat onder impuls van R. de Smet zijn naam gewijzigd had in Algemeen Katholiek Dietsch Studentenverbond onder voorzitterschap van E. Boonen, hield deleerstellingen zuiver dank zij Van Opdenbosch en de vinnige brochures die onder het pseudoniem De Zeven Puriteinen (z. aldaar) onder zijn eindredactie verschenen.

Ook tijdens de oorlog, nu in Antwerpen verblijvend, waar hij de geschiedenis van de theologie in de Nederlanden ging ontginnen, zou hij, bescheiden maar onverschrokken, de principes hoog houden tegenover leiders en machthebbers.

Na het vertrek der Duitsers kwam hij dadelijk naar Steenbrugge, net te laat om zijn gearresteerde vriend Dom van Assche nog te zien. Hij besprak reeds met enkele vrienden de plannen om vooral geestelijke, maar ook materiële hulp te bieden aan de getroffen en hun gezinnen. Bij zijn dood vond men op zijn werktafel in handschrift drie gebeden; Vlaanderens Nood; Gebed der Vlamingen en Gebed voor het lijdende Vlaanderen. De klandestiene verspreiding ervan heeft de Belgische militaire veiligheidsdienst heel wat vergeefse nasporingen gekost, maar talloze Vlamingen opbeuring en moed gegeven.

WERKEN: *Harde Training* (1928); - *Wordt wat ge zijt* (1940); - *Verantwoording* in R. de Smet, *De Psalmen* (1940); - *Het dogma en de Mens* (1946); - *De knape van Vlaanderen* (1928, onder pseud. Willem van Aelst); - *Om een nationale studentenbeweging* (1933, onder pseud. Volkwin); - *A.K.D.S. tegen verpolitiekte Katholieke Actie* (1936, onder pseud. De Zeven Puriteinen); - *Het A.K.D.S. marcheert* (z.j.); - *Kerkelijke tucht of politieke klucht* (1937); - *Het onvervalscht Dietsch nationalisme van het A.K.D.S. Daad, wezen, eisch van het A.K.D.S.* (z.j.).

LITERATUUR: *In memoriam Pr. Dr. J. van Opdenbosch S.J.*, in *Ons Geestelijk Erf* (1944); - L. Moereels, *Ter Inleiding*, in J. van Opdenbosch, *Het dogma en de Mens* (1946); - I. Lambrecht, *Dom Modest van Assche* (1948); - *Huldeboek Robrecht de Smet* (1968); - H.J. Elias, *Vijfentwintig Jaar Vlaamse Beweging 1914-1939*, III (1969).

AMANDUS DUMON